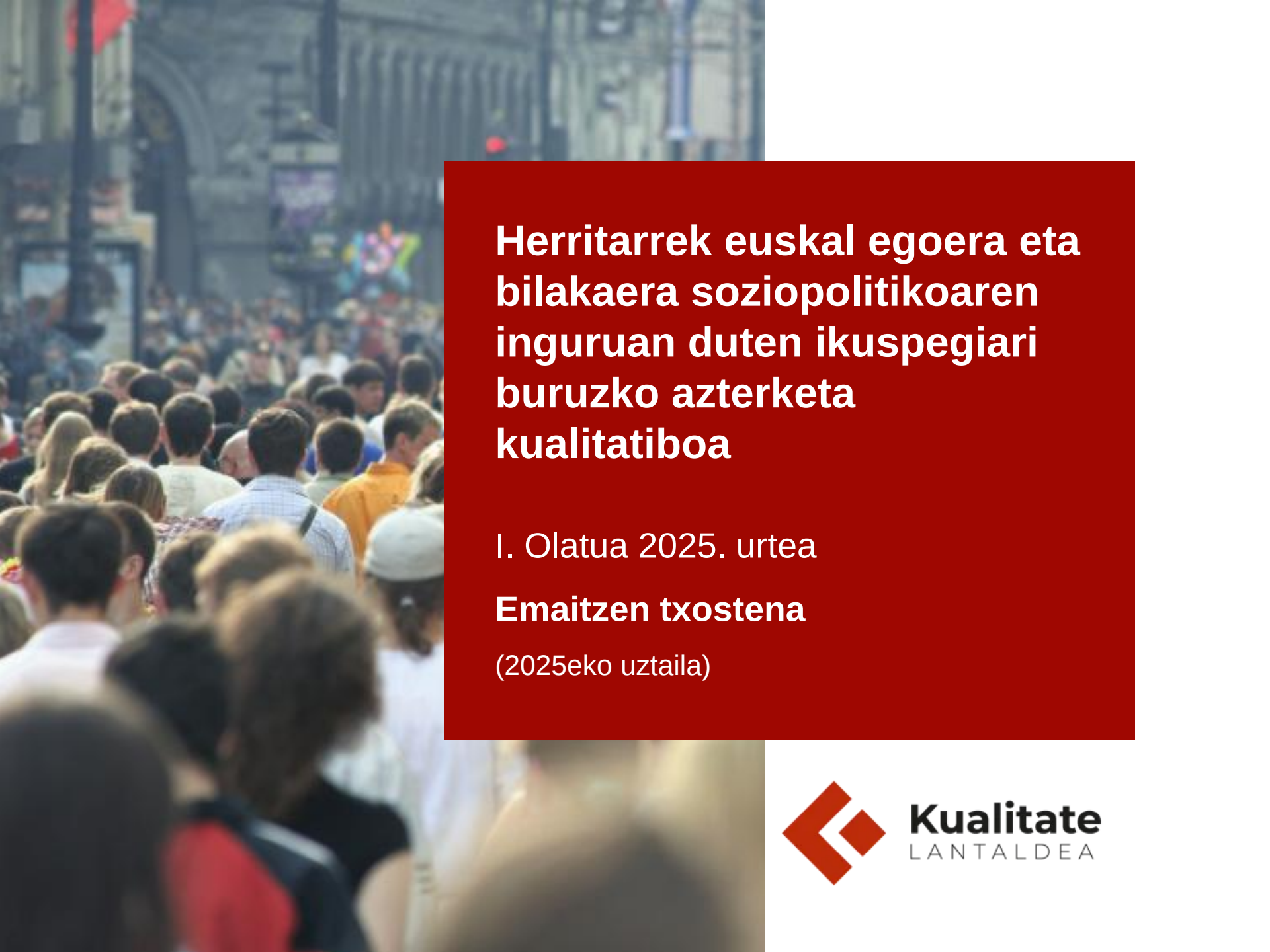

Herritarrek euskal egoera eta bilakaera soziopolitikoaren inguruan duten ikuspegiari buruzko azterketa kualitatiboa

I. Olatua 2025. urtea

Emitzen txostena

(2025eko uztaila)

Kualitate
LANTALDEA

AURKIBIDEA

1

Fitxa teknikoa

3

2

**Herritarren diskurtsoa
Euskadiren egungo
garaiarekiko**

7

3

**Herritarren iritzia gai
zehatzekiko:
Osasungintza,
Hezkuntza, Industria.**

40

4

**Amaierako
kontsiderazioak**

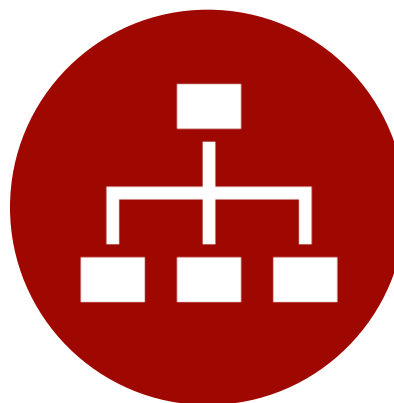
71

1. Kapituluia

FITXA TEKNIKOA

1,1 Txostenaren helburuak

1,2 Erabilitako metodologia

1.1. Txostenaren helburuak

Txosten honen helburu nagusia **herritarrek euskal egoera eta bilakaera soziopolitikoaren inguruan duten ikuspegia biltzea** izan da.

Helburu hori gaikako **bi multzo handitan** irudikatzen da:

Herritarren diskurtsoa Euskadiren egungo garaiarekiko

Herritarren iritzia gai zehatzekiko: Osasungintza, Hezkuntza, Industria

1.2. Erabilitako metodologia

Jarraian, txostenaren helburuak betetzeko asmoz **erabili den metodologia** zehaztuko dugu.

Eztabaida taldeetatik edo *focus group* izenekoetatik abiatuta, metodologia kualitatiboa erabili da.

Teknika honi esker, **herritarrek hainbat gairi buruz duten diskurtsoaren funtsezko eta muineko elementuak bildu daitezke, eta gai horien aurrean duten jarrera zehazten duten arrazoieta eta argudioetan sakondu.**

Planteamendu misto bat burutu da, **6 eztabaida talde presentzial eta 6 on line** egin dira, **120 minutukoak.**

Zehazki, EAEn bizi diren **18 urtetik 75 urtera bitarteko pertsonen 12 eztabaida talde** eratu dira:

- 5** Eztabaida taldeak Bizkaian bizi diren pertsonekin.
- 4** Eztabaida taldeak Gipuzkoan bizi diren pertsonekin.
- 3** Eztabaida taldeak Araban bizi diren pertsonekin.

12

**eztabaida
taldeak edo
*focus
group*ak**

1.2. Erabilitako metodologia

Talde guztiak **mistoak izan dira sexuari dagokionez** (% 50 gizonak eta % 50 emakumeak).

Herritarren diskurtsoa biltzea bermatzeari begira, **ez dira alderdi politikoetako edo sindikatueta** pertsonak deitu.

Landa-lana **2025eko ekainaren 24tik uztailaren 3ra** arte burutu da.

2. Kapitulu

HERRITARREN DISKURTSOA EUSKADIREN EGUNGO GAIAREKIKO

2,1	Egungo garaiko gakoak
2,2	Euskadin hautematen diren arazoak
2,3	Nazioarteko testuinguruaren eragina
2,4	Espainiarekin konparaketa
2,5	Dimentsio politikoa Euskadin

2. Herritarren diskurtsoa egungo garaiarekiko

2.1. Egungo garaiko gakoak

Euskadiren egungo garaia inguruan herritarrek duten berezko diskurtsoa **ZIURGABETASUN SENTSAZIO**TIK abiatuta eraikitzen da, eta sentsazio hori era honetan adierazi ohi da:

“Gauza asko konpondu behar dira” (31-50, Bizkaia)

“Aldaketa askori ari gara aurre egiten”
(31-50, Gipuzkoa)

“Ez dakigu norantz goazen” (+65, Bizkaia)

“Norabidea galdu dugu”
(31-50, Gipuzkoa)

“Ez dakigu nola amaituko den hau”
(18-30, Gipuzkoa)

“Ez dakigu gauzak norantz joango diren”
(+65, Gipuzkoa)

“Nazioarteko egoera oso ezegonkorra da” (51-65, Araba)

“Ez dakit zer gertatuko zaien gure umeei” (51-65, Araba)

“Ziurgabetasun izugarriko garai batean gaude”
(31-50, Bizkaia)

“Pandemiaren ostean, galdera etengabeen bizi gara”
(18-30, Araba)

Oro har, **sentsazio hori sozialki partekatua dela** ikus daiteke, alde batera utzita adina, generoa, ideologia, bizilekua... Halaber, agerian jartzen da **herritarrek etengabe dutela pertzepzio hori pandemiaz geroztik.**

2. Herritarren diskurtsoa egungo garaiarekiko

2.1. Egungo garaiko gakoak

Ziurgabetasun sentsazio hori bi faktore nagusitatik abiatuta eraikitzen da **sozialki**. Diskurtso sozialean pisu handiena duen faktorea **Euskadin hautematen diren arazoekin** lotzen da, **zeinak egunerokoan ardaztuak eta dimentsio sozioekonomikoari estuki elkartuta daudenak**.

Bigarren mailan, **munduko egoerari loturiko faktore bat** identifikatzen da, eta diskurtsoan protagonismo handirik ez duen arren, **modu inplizituan agertzen da**.

Euskadin hautematen
diren arazoak

Munduko egoera

SOZIOEKONOMIKOAREN
PROTAGONISMOA

MAILA INPLIZITUAN
AGERTZEN DA

Jarraian, bi faktore hauetako bakoitzaren inguruko
hausnarketetan sakonduko dugu.

2. Herritarren diskurtsoa egungo garaiarekiko

2.2. Euskadin hautematen diren arazoak

Herritarrek **Euskadin identifikatutako problematiken** inguruan hitz egiten dutenean, **berezko diskurtsoa zortzi eremutan ardatzen da:**

Ikus daitekeen moduan, **hautemandako arazoen izaera sozioekonomikoa gailentzen da.**

2. Herritarren diskurtsoa egungo garaiarekiko

2.2. Euskadin hautematen diren arazoak

ETXEBIZITZA

Euskadin hautematen diren arazoei dagokienez, **etxebizitza kezka nagusia da, eta, une askotan, diskurtso soziala monopolizatzen du:**

- “Nire pertzepzioa da gauzak ez doazela batere ondo. **Alokairuak gero eta garestiagoak dira eta pisuen prezioa ere bai**” (31-50, Bizkaia)
- “Argi dago **alokairuen eta erosketen prezioak izugarri garesti daudela. Prezio justu bat aurkitzen baduzu, aukera paregabea topatu duzu**” (51-65, Araba)
- “Bankuek eskatzen dizuten % 20 aurrezteko, mila urte igaro behar ditut euro bat ere gastatu gabe. **Niri ez zaizkit kontuak ateratzen Euskadin, agian prezioak baxuago dauden beste erkidego batzuetan bai**” (31-50, Bizkaia)
- “Hemen etxebizitzak balio duena **ezin da konparatu ere egin Kantabrian, Errioxan edo Gaztela eta Leonen balio duenarekin**, eta erkidegoen arteko soldata ezberdintasuna gero eta baxuagoa da” (51-65, Araba)
- “Etxebizitzaren arazoa estatu mailakoa da, baina **esango nuke hemen are gehiago areagotzen ari dela**” (31-50, Gipuzkoa)
- “**Basaurin** eraiki dituzten azken pisuak **400.000 eta 600.000 eurotan daude. Erotuta gaude. Oraingo soldatekin, nork eros dezake hori?** (51-65, Bizkaia)

2. Herriarren diskurtsoa egungo garaiarekiko

2.2. Euskadin hautematen diren arazoak

ETXEBIZITZA

- *“Oso zaila da etxebizitza bat erostea bi soldata on edukita ere. Gauzak jada ez dira lehen ziren bezalakoak” (31-50, Bizkaia)*
- *“Orain alokairurako eta sarrera emateko laguntzak daude, baina beste arazo bat dago: ez dago pisurik” (31-50, Gipuzkoa)*
- *“Ez dago pisurik, daudenak garestiegiak dira, hirian bizi nahi baduzu ezinezkoa da... Hiriguneak uztera behartuta sentitzen zara” (31-50, Gipuzkoa)*
- *“Ezin zaio dagoen etxebizitzaren eskariari erantzun. Ez dago nahikoa pisu eta zenbat eta eskari gehiago, orduan eta garestiago pisuak. Hortxe dago arazoa” (51-65, Araba)*
- *“Gu belaunaldi zorioneko bat izan gara. Nire semearentzat herrian etxe bat erostea erokeria bat da, dituzten prezioekin” (+65, Bizkaia)*
- *“Gure bizitza gutxi gorabehera bideratuta dago jada, baina bi nerabe ditut eta oso kezkatuta nago. Ez dut uste etxe bat erosterik izango dutenik etorkizunean” (51-65, Bizkaia)*

2. Herritarren diskurtsoa egungo garaiarekiko

2.2. Euskadin haudematen diren arazoak

ETXEBIZITZA

- “Nire anaiak 26 ditu eta urteak daramatza lan on batean, baina, hala ere, zail-zaila zaio auzoan etxe bat erostea. **Uste dut gazte guztiok gaudela horrela**” (18-30, Gipuzkoa)
- “Etxebizitzaren prezioa asko ari da igotzen eta **arazo oso larria da gazteentzat** ez baitugu aurrezteko hainbeste gaitasun” (18-30, Gipuzkoa)
- “Nik oraindik ez dut etxebizitza baterako sarbidea, **bikotearekin bizi naiz baina oraindik haren gurasoenean**. Eta bikoterik ez baduzu, esango nuke oraindik zailago duzula independizatzea” (18-30, Araba)
- “Orain bi laguntza ditugu alokairurako, Emantzipa eta Gaztelagun. Baina **adabaki bat** besterik ez dira **gehiagizko prezioen aurrean**” (18-30, Araba)
- “Esango nuke, orokorrean, euskaldunok **arazo gehiago ditugula etxebizitza topatzeko lana topatzeko baino**” (31-50, Bizkaia)

Sozialki etxebizitzaren arazoa modu honetan formulatzen da: **bertara sartzeko zailtasuna, bai erosteko, bai alokatzeko. Batez ere independizatu nahi duen biztanleria gaztearekin lotzen den arazoa da, eta, kasu batzuetan, are zailagoa da hori Euskadin beste autonomia-erkidego batzuekin alderatuta.** Gainera, aztertutako *target* guztietan modu esanguratsuan ageri den **zeharkako kezka da.**

2. Herritarren diskurtsoa egungo garaiarekiko

2.2. Euskadin hautematen diren arazoak

OSASUNGINTZA

Osasungintzaren eremuari dagokionez, **diskurtso sozialean** pixkanaka indarra galdu du pandemiari gertuagoko garaiekin alderatuz, **nahiz eta oraindik auzi sentiberatzat hartzen den eta kezka sortzen duen:**

- “Uste dut **sentsazio partekatua dela osasungintza gero eta okerrago doala**” (31-50, Gipuzkoa)
- “Osasungintzan zerbitzu asko murrizten ari dira. **Osakidetza**ren garai onen oroitzen bizi gara, baina jada ez gaude garai hartan” (31-50, Gipuzkoa)
- “Osakidetza mailan, beti izan gara potentzia bat, baina **izugarritzko beherakada jasan dugu**” (51-65, Bizkaia)
- “Osakidetza oraintxe bertan dezepzio bat da. Eta hori **geneukan onena zela...**” (51-65, Araba)
- “**Iruren larrialdietako pediatria zerbitzua itxi dute, baita adingabekoen psikiatria ere**” (31-50, Gipuzkoa)
- “Lehen, nire alabarekin nindoan osasun etxean **bi pediatria kontsulta zeuden, eta orain ez dago batere. Hala ere, gure aita beti primeran artatu dute** tratamendu ezberdinekin egon denean” (51-65, Araba)
- “**Larrialdietara zoazenean ordu gehiegi igarotzen dituzu** artatu zaitzaten **itxaroten**, gero txostenik gabe ateratzeko” (51-65, Araba)

2. Herritarren diskurtsoa egungo garaiarekiko

2.2. Euskadin hautematen diren arazoak

OSASUNGINTZA

- “Jende gazte asko dago **osasun mentaleko arazoekin eta baliabide oso gutxi**. Osakidetzan, beharbada, ez duzu psikologo bat hilabeteetan ikusiko” (18-30, Gipuzkoa)
- “**Osasun mentala** pandemiatik mahai gainean dagoen kontu bat da, baina ez zait iruditzen sakon heldu zaionik” (18-30, Araba)
- “Esango nuke **ez dela inbertitzen eta osasun publikoa alde batera uzten ari direla atzean interesak dituztelako**. Herritarrek aseguru pribatu bat kontrata dezagun nahi dute” (51-65, Araba)
- “Herritarrok ere ez gara nahikoa egiten ari zerbitzu publiko duinak defendatzeko. Osakidetzan, batzuetan, urte batetik besterako itxaron-zerrendak daude, **jendeak aseguru pribatuak kontratatzen ditu eta ezer gertatu ez balitz bezala**” (51-65, Bizkaia)
- “Joera apur bat aldatzen ari da, **osasungintzan zerbitzu ugari pribatizatzen hasi baitira**” (31-50, Gipuzkoa)
- “Osakidetzan ikustera heltzen ez garen arazo asko daude. **Gernikako ospitalean greban egon dira** eta hala badaude, zerbaitegatik izango da. Ziurrenik euren egoera hobetzeko eta baliabide gehiago eskatzeko deitu dituzte” (31-50, Bizkaia)

2. Herritarren diskurtsoa egungo garaiarekiko

2.2. Euskadin hautematen diren arazoak

OSASUNGINTZA

- “Egia da halaber, **itxaron-zerrendak espezialitatearen arabera**koak direla hein handi batean” (51-65, Araba)
- “Ni ere nago itxaron-zerrenda batean, baina iruditzen zait **gauzak ez doazela hain gaizki Osakidetzan**” (51-65, Araba)
- “Castron bizi zen nire lankide bat haren amaren etxean zegoen erroldatuta **Osakidetzan artatu zezaten, Kantabrian egoera izugarri txarra baita**. Zerbait ariko gara ongi egiten...” (+65, Bizkaia)
- “Osasungintzari dagokionez, orain Pradales iritsi denez, **badirudi bete-betean sartu dela horrekin eta apur bat hobeto dabilela**” (+65, Bizkaia)
- “**Uste dut Osakidetza indarberritzen ari dela**, baina beheraldi bat izan zuela” (+65, Gipuzkoa)

Nolabait, herritarren artean adostasun bat dago **Osakidetza**ren atzerapausoari eta okertzeari dagokionez, **adinekoek positiboki baloratzen dituzten arren hobekuntza saiakera berriak**. Bere aldetik, **target gazteena** izan da bakarra **osasu mentalaren** gaiari heldu diona berezko diskurtsoan.

2. Herritarren diskurtsoa egungo garaiarekiko

2.2. Euskadin hautematen diren arazoak

HERRITARREN SEGURTASUNA

Sendotu egin da **Euskadin herritarren segurtasunik eza areagotzea** aipatzen duen pertzepzio soziala:

- “Egunero gero eta larritasun gehiago sortzen didan gai bat **kaleetan sentitzen dudana segurtasun eza da**” (31-50, Bizkaia)
- “**Azken urteotan gatazkak handitu** diren pertzepzioa dut. Delitu gehiago daudela sentitzen dut, delinkuentzia gehiago, agresibitate gehiago...” (51-65, Araba)
- “Bertakoak izan edo kanpokoak, kontua da **duela urte batzuk baino segurtasun gabezia handiagoa sentitzen dudala**” (31-50, Bizkaia)
- “Esango nuke **kaleetan segurtasun gabeziaren sentsazioa areagotzen ari dela**” (31-50, Gipuzkoa)
- “Arma zuriz egindako erasoek gora egin dute. Orain bai **sentitzen dudala nolabaiteko segurtasun gabezia**” (51-65, Araba)
- “Egin diezazuketen onena lapurtzea den puntura heldu gara. Orain lapurretekin batera erasoak egin ohi dituzte. **Ikaratzen nauena ez da mugikorra lapurtzea, jipoi bat edo labankada bat ematea baizik**” (31-50, Bizkaia)

2. Herritarren diskurtsoa egungo garaiarekiko

2.2. Euskadin hautematen diren arazoak

HERRITARREN SEGURTASUNA

- “Kalean entzun dudana da Euskadi ez dagoela hain seguru. **Gasteizen** entzuten da, eta **Bilbon** ere bai, **borrokak daude labanez**” (51-65, Araba)
- “**Bilboko Alde Zaharreko** dendariak kokoteraino daude **lapurretez**. Etengabeko kontua da, nahiz eta patruilak igaro eta segurtasuna indartu” (31-50, Bizkaia)
- “Asko kezkatzen nau **Donostin** gertatzen ari denak. **Egun-argizko lapurretak eta indarkeria** ugaritu dira. Uste dut justiziak ez gaituela nahikoa babesten eta poliziak gehiago kontrolatu beharko lukeela” (31-50, Gipuzkoa)
- “Pena da **hirietan zona txarrak sortu izana**. Egia esan nahiko ghetto sortu dira” (31-50, Bizkaia)
- “Nire auzoan, duela urte batzuk oso arraroa zen patruila bat ikustea. Baina **atzo, 15 minutu eskasetan, hiru agertu ziren**” (51-65, Araba)

2. Herritarren diskurtsoa egungo garaiarekiko

2.2. Euskadin hautematen diren arazoak

HERRITARREN SEGURTASUNA

- “*Kanpotarren delinkuentziaren gero eta arazo gehiago dago*” (31-50, Bizkaia)
- “*Aurreko astean entzun nuen **borroka** bat egon zela **latinoamerikarren eta marokoarren artean** larunbat batez arratsaldeko seietan eta umeekin aurrean*” (51-65, Araba)
- “*Ez dut esaten **immigrazioak gatazkak sortzen dituenik, baina** gure gizartean integratzen diren arteko denbora tartean sortzen dira istilu gehien*” (51-65, Araba)
- “*Segurtasunaren eta **immigrazioaren gaia oso presente dago komunikabideetan eta sare sozialetan**, eta esango nuke horrek ere eragin handia duela diskurtso sozialean. Laguntzen ez duen **gezur** asko dago*” (31-50, Gipuzkoa)
- “*Lapurren **gehiengoa adin txikikoa denez**, ezin zaie ezer ere egin*” (31-50, Bizkaia)

Herritarren segurtasunaren inguruko diskurtsoa **sozialki zenbait osagai nagusitatik abiatuta eraikitzen da: delituak ugaritu** direlako pertzepzioa, **eraso fisikoen** beldurra, **hirigune** handiekiko lotura eta **immigrazioa** seinalatzea. **Target** gazteenaren artean, **berezko diskurtsoan duen protagonismoa nabarmen baxuagoa da.**

2. Herritarren diskurtsoa egungo garaiarekiko

2.2. Euskadin hautematen diren arazoak

IMMIGRAZIOA

Aipatu den immigrazioak herritarren segurtasunik ezarekin duen lotura alde batera utzita, **fenomenoarekin lotutako beste elementu diskurtsibo esanguratsu batzuk** agertzen dira: Alde batetik, **gizarte laguntzak lortzeko lehentasuna** eta, bestetik, **integrazio prozesuetatik datozen erronkak**:

Immigrazioa vs. Gizarte Laguntzak

- *“Kanpotarrei besterik gabe ematen dizkiete laguntzak eta gero berrietan irakurtzen duzu jendeak 20.000 euroko iruzurra egin diola Lanbideri” (31-50, Bizkaia)*
- *“Nire auzoan ‘RGlak’ izeneko kuadrillak daude; izan ere laguntzez aprobetxatzen dira, gero zu kabroi baten antzera lanean egoteko” (51-65, Bizkaia)*
- *“Jendea dator kanpotik eta batzuetan badirudi haiei gehiago laguntzen zaiela hemengo jendeari baino, hauek ere laguntza behar duten arren” (31-50, Gipuzkoa)*
- *“Ni laguntzak eskatzera joan naiz eta ezetz esan didate hemengoa izateagatik eta familia edukitzeagatik. Badirudi lehendabizi kanpokoak daudela (51-65, Araba)*

2. Herriarren diskurtsoa egungo garaiairekiko

2.2. Euskadin hautematen diren arazoak

IMMIGRAZIOA

- “13 urte egon nintzen lanik gabe, ikastaroak egitera sartu nintzen eta 55 urterekin arrandegiaren gremioan sartu nintzen. Ni ez naiz geldirik geratzen eta ikusten ari naiz, aitzitik, **besteek dena askoz errazago dutela. Flipatzen ari naiz**” (51-65, Bizkaia)
- “Ez nau harritzen atzerriarrek laguntzak eskatzea. **Oztopo gehiago jartzen dizkiete lan kontratu bat lortzeko denona den dirua jasotzeko baino.** Ez dauka inongo zentzurik. Zergatik bultzatzen da jende hau jada saturatuta dagoen laguntza-sistema baten menpeko izatera? (31-50, Bizkaia)
- “**Kanpoko jende gehiegi** dugu **laguntzekin.** Nahiko gaizki ari dira hori kudeatzen” (31-50, Bizkaia)
- “Nik ez diot ez laguntzeko, baina **ezin zaio jendeari bizitza osoan lagundu, lortzen ari baitzara alferragoak bihurtzea eta lan egin nahi ez izatea**” (51-65, Bizkaia)
- “Onkeriak suntsituko gaitu, baina egia da, laguntzen helburua gatazkak saihestea dela. **Kolektibo horietako askok laguntzarik jasoko ez balute, arazo gehiago egongo lirатеke.** Gai konplexu bat da” (51-65, Araba)

Laguntzetan atzerriarrek ustezko lehentasuna dutelako **bidegabekeria pertzepzioa**, indar handiagoz agertzen da **Gizarte Zerbitzuen laguntza eskatu dutenen artean, modu zuzen edo zeharkakoan, beren bizitzako unerik batean.**

2. Herritarren diskurtsoa egungo garaiarekiko

2.2. Euskadin hautematen diren arazoak

IMMIGRAZIOA

Immigrazioa vs. Integrazioa

- “Iruditzen zait kultura-aniztasuna sekulakoa litzatekeela ondo lantzen bada, baina ez dira hori egiten ari. **Segregazio handia dago eta ghetto asko sortzen ari dira** eskoletan, auzoetan...” (18-30, Araba)
- “Ez dut uste kultura-aniztasunak funtzionatzen duenik **auzi sozial mordo batean gu baino askoz atzeratuago doazen kulturak** daude eta” (18-30, Gipuzkoa)
- “Kanpotarrak gure kulturen integratzen ez badira, **atzerapausoak emango ditugu giza eskubideetan eta emakumeenetan**” (18-30, Gipuzkoa)
- “Dagoen hegoamerikar kopuruarekin, gure gazteak **latinizatzen ari dira, etorri direnak euskaldundu orde**z” (+65, Gipuzkoa)
- “Gure kultura eta bizimodua gehiago errespetatu beharko lukete; izan ere, ondoren, haien herrialdeetara goazenean, **arazorik sortu nahi ez badugu, haiena errespetatu beste erremediorik ez dugu**” (51-65, Araba)
- “Integrazioaren impasse batean gaude. Gasteizera etorri nintzenean duela hamarkada batzuk **giroa oso osasuntsua zen, baina orain okertu egin da**” (51-65, Araba)

Oro har, **immigrazioaren integratzeko zailtasunei buruzko herritarren diskurtsoak antzekotasun nabarmena du, joera ideologikoa kontuan hartu gabe.**

2. Herritarren diskurtsoa egungo garaiarekiko

2.2. Euskadin hautematen diren arazoak

PREZIOAK

Proportzio txikiagoan, eta etxebizitzaren prezioan ardaztutako diskurtsoaz haratago, herritarrek adierazi dute **desoreka nabarmena dagoela soldaten eta KPlaren igoeraren artean:**

- “Lehen, gure gurasoek lan egiten zuten eta etxean lagundu, eta orain guk lan egiten dugu eta lagundu egin behar digute. **Gazteon erosahalmena asko aldatu da urteekin**” (18-30, Gipuzkoa)
- “Pandemiatik **inflazioa asko handitu da eta soldatek berdin jarraitzen dute**. Egoera nahiko desesperagarria da” (31-50, Gipuzkoa)
- “Gelditu egin gara. Donostira jaisten bazara eta pintxoak jan edo erosketak egin nahi badituzu... **Dena igo da, soldatak mantendu egin diren bitartean**” (31-50, Gipuzkoa)
- “**Erosketa-saskiaren igoera izugarrizkoa izan da eta soldatak ez dira proportzioan igo**. Gainera, soldata apur bat igotzen dizutenean badirudi eskerrak eman behar ditugula. Atzeraka goaz” (51-65, Bizkaia)
- “**Erosketa egitera joan eta egunero gutxiagorako ematen dizu**. Gero elikadura on bat jarraitu behar duzula esaten dizute, baina izugarri zaila da erosketa-saskia betetzea” (51-65, Bizkaia)

2. Herritarren diskurtsoa egungo garaiarekiko

2.2. Euskadin hautematen diren arazoak

PREZIOAK

- “Nire ustez ez gaude hain gaizki, baina hobeto egon gintezke, **gero eta distantzia gehiago** dagoela ikusten baitut **jende gaztearen eta adinekoen erosahalmenaren artean**” (31-50, Gipuzkoa)
- “Hemen beste erkidego batzuetan baino hobeto kobratzen den arren, **ez digu ezertarako balio guztiaren prezioak altuagoak baldin badira**” (31-50, Bizkaia)
- “**Supermerkatura joan eta beldurtu egiten zara**. 100 euro uzten dituzu erraz luxuzko produkturik erosi gabe. Bizitza askoz ere merkeagoa den erkidegoak daude” (51-65, Araba)
- “Goitik behera goazela uste dut. **Inflazioak gure erosahalmena jan du**” (31-50, Gipuzkoa)
- “**Prezioak soldatak baino altuago daude**” (31-50, Bizkaia)
- “Argi dago Euskadin galdu egin dela **lehen genuen erosahalmena**” (31-50, Gipuzkoa)
- “**Erdiko klasea desagertzen ari da** eta klaseen arteko distantzia areagotzen hasi da” (31-50, Bizkaia)

Euskal herritarren artean erosahalmenaren galera progresiboaren sentrazioa egiaztatzen da, eta haren ondorioak **bereziki nabarmenak dira beren kargu umeak dituzten 31 eta 55 urte bitarteko pertsonen targetarentzat.**

2. Herritarren diskurtsoa egungo garaiarekiko

2.2. Euskadin hautematen diren arazoak

INDUSTRIA

Era berean, **industria-sarea pixkanaka galtzea** ekarri duen berezko diskurtsoa sortu da, bai enpresak itxi direlako, bai deslokalizatu egin direlako:

- **“Lehen oso indartsuak ginen siderurgian, baina guzti hori galtzen joan da”** (31-50, Gipuzkoa)
- **“Azken urteetan enpresa asko ixten joan dira euskal probintzia guztietan”** (31-50, Bizkaia)
- **“Maila ekonomikoan, enpresa asko ixten ari dira. Nik Siemensen lan egiten duen, eta talde horrek berak itxi egingo du orain Nafarroan. Azkenean, hemen bi handi soilik geratuko dira: Mercedes eta Michelin. Gainerako enpresek eta lantegiek beherakada handia jasan dute”** (51-65, Araba)
- **“Duela zenbait urte jasan genuen beherakada. Industria eta enpresa handi asko deslokalizatu ziren errentagarriagoa zitzaielako. Gainera, fabrika horien barnean ere, zerbitzu asko kanpora ateratzen ari dira”** (18-30, Gipuzkoa)
- **“Enpresak itxi besterik ez dute egiten. Azkena Firestone izan da, kalean geratu diren 200 eta piko familia baino gehiagorekin. Eta jada ez daude alboan zeuden ez Edesa ez Formica”** (51-65, Bizkaia)

2. Herritarren diskurtsoa egungo garaiarekiko

2.2. Euskadin hautematen diren arazoak

INDUSTRIA

- “Mundu mailan ezaguna zen presentzia industrialak izatetik **industria guzti hori galtzera igaro gara**. Nola azal liteke hori?” (51-65, Bizkaia)
- “**Enpresak Polonia moduko herrialdeetara joatea onartzen ari dira**, bertan eskulana merkeagoa baita. Ez dira ari industria-sarea indartzen” (51-65, Bizkaia)
- “**Ez dira ari jakiten industria-sarea zaintzen**, gehiago sustatu beharko lukete” (51-65, Araba)
- “**Euskadiko industria indarra galtzen ari da**” (31-50, Gipuzkoa)
- “Potentzia industrial izugarria zuen erkidegoa ginen, baina orain **zerbitzuen alde ari gara jartzen gehiago**” (51-65, Bizkaia)

Industria-sarearen galera progresiboaren aipamena **maizago** agertzen da **31 eta 65 urte bitarteko biztanleen artean**, eta, gainera, euskal ekonomiarentzat estrategikoa den **sektorea bultzatzeko eta babesteko neurri nahikoa hartzen ez direlako pertzepzio orokorra** ere badute.

2. Herritarren diskurtsoa egungo garaiairekiko

2.2. Euskadin hautematen diren arazoak

LANA

Gaur egun, lanarekiko kezkak **ez du langabezia aipatzen, lan baldintzak eta prekaritatea baizik:**

- “Ni ondo nago, baina **kontratuen kalitateagatik beren lanean batere pozik ez dauden lagun asko ditut**” (31-50, Bizkaia)
- “Lana egon badago, baina **soldatak ez dira bereziki onak** eta baldintzak ere ez dira onenak” (31-50, Bizkaia)
- “Ni Gipuzkoakoa naiz, eta ikusten ari naiz **lan egoera eta hitzarmenak askoz hobeak zirela duela 20 urte**. Gaur egun iruditzen zait asko kostatzen dela langileen eta enpresarien artean akordioetara iristea” (31-50, Gipuzkoa)
- “**Euskadin hitzarmen nazionalak ezartzeak** eragin du langile askoren lan baldintzak okerrera egitea” (31-50, Gipuzkoa)
- “**Duela bi hamarkadako soldatak hobeak ziren**” (51-65, Bizkaia)

2. Herriarren diskurtsoa egungo garaiarekiko

2.2. Euskadin hautematen diren arazoak

LANA

“

- “Gauza bat da bizitzea eta bestea bizirautea. Bizitzea da soldata batek ematea etxe bat, kotxe bat erosteko, oportetara joateko, ateratzeko... Nire gurasoek lan egiten zuten eta bizi ginen, baina **gaur eguneko soldatekin, bizi baino, bizirautean gabiltza**” (51-65, Bizkaia)
- “Goizeko seietan jaiki eta **hilabete amaierara iristen ez den jendea dago, bi lan edukita ere**” (51-65, Bizkaia)
- “Egun Euskadin **lan egiten duen jende pobrea ezagutzen ari naiz, hala ere hilabete amaierara iristen ez den jendea**. Hori bai ez nuela ikusi lehenago” (31-50, Gipuzkoa)

Lan-prekaritateari buruzko diskurtso sozialak soldatetan jartzen du nagusiki fokua, nahiz eta oro har hirugarren pertsonan deskribatzen den errealitatea izan.

2. Herritarren diskurtsoa egungo garaiarekiko

2.2. Euskadin hautematen diren arazoak

LANA

Gazteak eta lan merkatura sartzeko
baldintzak

- *“Gaintitulazioaren une batean gaude. Uste dut gure gurasoek karrera baten ostean jada lana zutela; **guk, aldiz, karrera bat, master bat, eta hainbat praktika egin behar ditugu, eta, ondoren, gaizki ordaindutako lan batekin egiten dugu topo bat-batean, eta ez zaigu iristen emantzipatzeko**” (18-30, Araba)*
- *“**Lehen karrera bat edo master bat edukitzeak balioa zuen, egun badirudi ezetz mundu guztia doalako unibertsitatera, guztitik gehiago dago. Enpresek eduki dezakete gehiago exijitzeko eta gutxiago ordaintzeko ausardia**” (18-30, Gipuzkoa)*
- *“**Gazteok lan merkatuan lan prekarioekin sartzen gara, lan egindako ordu askorekin eta gaizki ordaindutakoekin. Eta zu ez bazara, beste norbait etorriko da atzetik. Izugarri zaila iruditzen zait egonkortasun laborala eta ekonomikoa lortzea gaztea naizelarik**” (18-30, Araba)*

Target gazteagoaren kasuan, lan merkatura baldintza egokiekin (soldata, bat datorren enplegua, egonkortasuna...) sartzeko zailtasunak aipatzen dituzte.

2. Herriarren diskurtsoa egungo garaiarekiko

2.2. Euskadin hautematen diren arazoak

TURISMOA

Diskurtso sozialak fokua **turismoaren** ondorio negatiboetan jartzen du, zeinak etxebizitzari eta industriari lotzen zaizkien.

Turismoa vs. Etxebizitza

- “Etxebizitzaren prezioez haratago, ez dago nahikoa eskaintzarik. Adibidez, Bilbon, **etxebizitza asko pisu turistikoak dira jabeek onura gehiago ateratzen dutelako**” (31-50, Bizkaia)
- “Arazo oso larri bat dago etxebizitzarekin. Ni hona etorri nintzen bizitzera duela bi urte Donostin ezin delako bizi. Ez dago aukerarik gazteek etxerik erosteko; **sektorea alokairu turistikora oso bideratuta dago**” (31-50, Gipuzkoa)
- “Zarautzen, alokairuak erabat eskueraezinak dira. Gutxi daude, garestiak dira eta **gehienak etxebizitza turistikoak dira**. Gehien kezkatzen gauzetako bat da” (31-50, Gipuzkoa)
- “Azkenean, Espainiako beste eremu batzuetako gauza bera gertatzen ari zaigu. **Pisuengatik gehiegizko prezioa ordaintzen duten turista asko etortzen dira, eta bertako biztanleak lekualdatzen dituzte**” (31-50, Bizkaia)
- “**Turismoaren eraginagatik**, lehen erdigunean etxea eros zezaketenak, kanpoaldera doaz orain. Eta kanpoaldean eros zezaketenak, orain **beste herri edo probintzietara joan behar dira**” (31-50, Bizkaia)

Turismoaren goraldia zuzenean lotzen da etxebizitza batera sartzeko arazoarekin.

2. Herritarren diskurtsoa egungo garaiarekiko

2.2. Euskadin hautematen diren arazoak

TURISMOA

Turismoa vs. Industria

- “Asko ari dira turismoan zentratzen, eta **iruditzen zait industria apur bat abandonatuta geratzen ari dela**” (31-50, Bizkaia)
- “Enpresa asko ixten eta beste asko beste herrialdeetara joaten ari diren bitartean, **turismoa bultzatzen ari dira, baina ez dut uste hortaz biziko garenik**” (51-65, Bizkaia)
- “Euskadi aldatu egin da; **industria alde batera utzi du eta turismoa sartu du**, zeinak ez dituen ez soldata onak, ez lan baldintza onak ematen” (31-50, Gipuzkoa)
- “**Badirudi soilik turismoan pentsatzen dela. Zertaz biziko gara gu? Non eta nola biziko gara?** (51-65 urte, Bizkaia)

Turismoaren apustua Euskadiren motor ekonomikotzat industria edukitzeari uko egite moduan ulertzen da sozialki.

2. Herritarren diskurtsoa egungo garaiarekiko

2.3. Nazioarteko testuinguruaren eragina

Argi dago **Euskadiri buruzko diskurtsoa berrelikatu egiten duela mundu mailan hautematen den ezegonkortasun testuinguruak:**

- **Gerrak eta gatazkak**
- **Ultraeskuinaren gorakada**
- **Trumpen oldarraldia**
- **...**

Nazioarteko egoeraren aipamenak etengabekoak dira, Euskadiren egungo garaiari buruz hausnartzean.

2. Herritarren diskurtsoa egungo garaiarekiko

2.3. Nazioarteko testuinguruaren eragina

- “Egoera izugarri zail bat bizitzen ari gara. **Egunero gero eta ezegonkortasun gehiago dago munduan**” (18-30, Araba)
- “Mundu mailan, **gatazka dezenteko une batean daude, geopolitika, Palestinako genozidioa, Israel, Iran, Ameriketako Estatu Batuak, Ukraina...** Mundu mailako giroak ez du laguntzen” (18-30, Araba)
- “Munduan gertatzen diren prozesuetan guztiz sartuta gaude, eta **une honetan munduko egoera oso samina da ditugun gatazka guztiekin**” (31-50, Gipuzkoa)
- “Nik albisteetatik deskonektatu behar dut **mundua oso gaizki baitago eta ez baitakigu nondik egingo duen eztanda**” (31-50, Bizkaia)
- Polarizazio handia dago Europa osoan **eskuin muturraren gorakadarekin** eta gerta litekeenak kezkatzen nau” (18-30, Araba)
- “Ez dago adorerik duen politikorik. Begira mundu mailan dugunari: **Trump, Milei, Bukele, Putin... Ultraeskuina gorantz doa** eta mundua ezegonkortzen ari da” (51-65, Araba)
- “**Trump duela urteak pentsaezinak ziren gauzak egiten ari da.** Eta egiten ditu eta ez zaio inporta. Ez dakigu oraindik nola eragingo digun” (31-50, Bizkaia)

Euskal herritarrek barneratu dute, batez ere pandemiatik, Euskadi ez dagoela —nagusiki negatiboak diren— egungo dinamiketatik kanpo, zeinak munduko egoeran eragina duten.

2. Herritarren diskurtsoa egungo garaiarekiko

2.4. Espainiarekin konparaketa

Berezko diskurtso kritiko baten testuinguruan, hain zuzen ere **Espainiako Estatuarekin alderatzeak ahalbidetzen du Euskadiri buruzko diskurtso positiboa egitea.**

Alderaketa horretan, **dimentsio ekonomiko zein politikoa aipatzen da.**

1) EKONOMIKOtik,
Euskadi honako
hobeekin nabaritzen da...

- Bizi kalitatea
- Zerbitzu publikoak

2) POLITIKOtik,
Euskadi honako hauek
gabe nabaritzen da...

- Ernegazio politikoa
- Eskuin muturra

2. Herritarren diskurtsoa egungo garaiarekiko

2.4. Espainiarekin konparaketa

DIMENTSIO EKONOMIKOA

- “Maila ekonomikoan eta zerbitzu publikoenean gainerako Espainia baino nahiko hobeto gaude. Baina, horrek ondo gaudela esan nahi du? **Gainerakoei baino hobeto doakigulako ideia horrekin asko konformatzen gara**” (51-65, Bizkaia)
- “Gainerako Espainia baino hobeto gaude bizi kalitateari eta erosahalmenari dagokionez, baina **atzera begiratzen badugu, lehen baino okerrago gaude**” (+65, Gipuzkoa)
- “Euskadi **beste batzuk baino hobeto dago, baina ez dago ondo**. Lerroburu bat eman beharko banu, honakoa litzateke: ‘Zeinen tristea zerbait positiboa gainerakoekin alderatzean soilik ateratzea’” (18-30, Araba)
- “Zerbitzu publikoen mailan, **Euskadin ez gaude hain gaizki gainerako Espainiarekin alderatuta**” (18-31, Araba)
- “Euskadiko egoera **hobea da beste probintzietakoa baino, zerbitzu publiko hobeak izatea ahalbidetzen diguten funtsak baititugu hemen**” (31-50, Gipuzkoa)
- “Nire sentipena da hemen ongi bizi garela jar ditzakegun traba guztiekin ere. **Askok kexatzen gara Osakidetza, baina osasungintza beste leku batzuetan askoz okerrago dago**” (51-65, Araba)

Euskadin bizi kalitate handiagoa eta zerbitzu publikoetarako sarbide hobea dagoelako sentiazioa egon arren, Estatuarekin pixkanaka berdintzen gaituen atzerakada progresibo bat gertatu dela ondorioztatzen da.

2. Herritarren diskurtsoa egungo garaiarekiko

2.4. Espainiarekin konparaketa

DIMENTSIO POLITIKOA

- *“Hemengo giro politikoak ez du zerikusirik Espainian dagoenarekin. Hemen gatazka gutxiago ditugu eta lasaitasun gehiago, adostasun gehiago. Espero dut horrek hala jarraitzea” (31-50, Gipuzkoa)*
- *“Diputatuen Kongresuko ernegazio politikoa ez zait batere normala iruditzen. **Hor behintzat nahiko bereizten gara**” (51-65, Bizkaia)*
- *“Maila politikoan **hemen lasaitasuna eta elkarrizketa gailentzen dira**. Esango nuke gauzak ondo egiten saiatzen ari direla” (31-50, Bizkaia)*
- *“**Euskadin agian urrunagoa da**, baina Estatu mailan uste dut **eskuin muturrak gero eta indar gehiago hartuko duela**, batez ere, sare sozialetan ikusten duten guztia sinesten duten eta desinformatuta dauden gazteen artean” (18-30, Araba)*
- *“**Hemengo gazteak gero eta erradikalizatuago daude eskuin muturreko influencerrak eta youtuberrak jarraitzen dituztelako, zeinek, gainera, mezu oso matxistak zabaltzen dituzten**” (18-30, Gipuzkoa)*

Euskadin giro politiko osasuntsuagoaren sentsazioa zeharkakoa da ikerketan behatutako target guztientzat. Hala ere, nolabaiteko kezka nabaritzen da Espainian hautematen den kultura politikoarengandik kutsatzeko arriskuagatik, batez ere, gazteen kasuan.

2. Herritarren diskurtsoa egungo garaiarekiko

2.5. Dimentsio politikoa Euskadin

Azpimarratzekoa da **dimentsio politikoak** pisu txikia duela herritarrek Euskadin hautemandako egoerari buruz duten diskurtsoan.

Agertzean, **bi auzi nagusi** aipatzen dira:

1) EUSKADIN
BIPARTIDISMO FALTSU
BATEN ESZENATOKIA
SORTZEA

2) EUSKADIN
DESMOBILIZAZIO
SOZIALAREN PROZESU
BAT FINKATZEA

Jarraian, **haietako bakoitzean** sakonduko dugu.

2. Herritarren diskurtsoa egungo garaiarekiko

2.5. Dimentsio politikoa Euskadin

1) EUSKADIN BIPARTIDISMO FALTSU BATEN ESZENATOKIA SORTZEA

-
- “*Maila politikoan, **bipartidismo estrapolatu** bat dugu, zeina ez den nazionala, baizik eta autonomikoa, eta EAJ eta Bilduren artean borrokatzen den*” (31-50, Gipuzkoa)
 - “*Gaur egun Euskadi **EAJ eta Bilduren artean banatzen da**. Bien artean alde handiz irabazten dute*” (18-30, Gipuzkoa)
 - “*Denborarekin **Bildu konformistagoa eta isilagoa bihurtu da**. Esango nuke gobernatu nahi duelako burgestu egin dela*” (51-65, Bizkaia)
 - “*Lehen **Bilduk gogor estutzen zuen eta orain ahoa irekitzea kostatzen zaio**. Uste dut ongi egokituta dagoela boterea ukitzea oso zaila delako eta ez duelako galdu nahi*” (51-65, Bizkaia)
 - “*Bildurekin iraganeko zalaparta batetik gatoz eta **orain lasaitasuna moduan dago, ez dago konfrontaziorik**. Beste Estatu baten agintaritzapean gaudela onartu da*” (31-50, Gipuzkoa)

EH Bilduk egin duen apustu moderatuak bipartidismotik gertuko egoera berri hau bultzatu duela onartzen da.

2. Herritarren diskurtsoa egungo garaiarekiko

2.5. Dimentsio politikoa Euskadin

2) EUSKADIN DESMOBILIZAZIO SOZIALAREN PROZESU BAT FINKATZEA

- “Ez dakit gazteok axolagabe batzuk garen, baina egia da **nazkatuta gaudela baina ez dugula ezer ere ez egiten gauzak aldatzeko**” (18-30, Gipuzkoa)
- “Ezberdintasun handia dago gaur egungo gazteriaren eta duela 20 urtekoaren artean. **Gaur egungo gazteek ez dute ezer erreibindikatzeko**, gu gazteak ginenean, aldiz, etengabeko erreibindikazioa zen askotariko eremuetan” (51-65, Araba)
- “Gaur egun **okerrago gaude eta ez gara kalera protesta egitera ateratzen**, ez gazteok ezta adinekook ere. Lehen edozergatik ateratzen ginen” (31-50, Gipuzkoa)
- “**Gizarte oso eroso**a bihurtu gara, **ezergatik borrokatzen ez duena, etsi egin dugu**. Lehen edozergatik borroka egitera ateratzen ginen eta orain hobekuntzarik ez dagoela ikusten dugu, aurrerapenak minimoak direla, eta ez dugu ezer egiten. Garai oso indibidualistan bizi gara” (51-65, Bizkaia)
- “Desinformazioaren fenomenoak eragin handia du politikan eta **mobilizatzen gaituen izaera kritiko bat izatea zailtzen du**” (51-65, Bizkaia)

Gizarte desmobilitatuago eta indibidualistago baten kezka indar handiagoz azaleratzen da ideologia aurrerakoia duten pertsonengan.

3. Kapituluia

Herritarren iritzia gai zehatzekiko

3,1

Osasungintzarekiko iritzia

3,2

Hezkuntzarekiko iritzia

3,3

Industriarekiko iritzia

3. Herritarren iritzia gai zehatzekiko: Analisiaren markoa

Hautatutako hiru eremuetan (osasungintza, hezkuntza eta industria) **herritarren iritzia** ezagutzeko, **honako segida analitikoa** garatu da:

ZER EZAUGARRI DITU
HERRITARREN
DISKURTSOAK?

Eremu bakoitzari buruzko **diskurtsoa definitzen duten bereizgarriak** aurkezten dira, jarioari, tonuari, ezagutzari edo kasu bakoitzean nabarmendu diren beste aldagai batzuei dagokienez.

Ariketa horren **helburua testuinguruan jartzea da.**

NOLA DEFINITZEN DA
EGOERA?

Atributuak eta adjektiboak erabiliz, modu sintetikoan aurkezten da herritarrak eremuan hautemandako egoera.

Ariketa honek **diagnostikoa sortzeko helburua du.**

ZER FAKTORETATIK
ABIATUTA ERAIKITZEN DA
PERTZEPZIOA?

Atal honetan, egoera azaltzeko herritarrek erabilitako **adibideak eta argudioak** azaltzen dira. Noizean behin, adinagatik, ideologiagatik, bizilekuagatik, eta abar segmentazioak egiten dira.

Ariketa honek **asmo argitzailea du.**

3.1. Herritarren iritzia osasungintzarekiko

A) ZER EZAUGARRI DITU HERRITARREN DISKURTSOAK?

Herritarrak Euskadiko osasunaren egoerari buruz galdetzean, **erantzunak erabat zentratzen dira** osasun-sistemaren inguruan, eta, zehatzago, **Osakidetza**ren inguruan.

ZABALA

Herritarrek **argudio kopuru zabala** erabiltzen dute beren diagnostikoa burutzeko.

ESPERIENTZIA N OINARRITUA

Diskurtsoa oso modu esanguratsuan oinarritzen da Osakidetzako erabiltzaile gisa izandako **esperientzia propioan**.

ATZERA BEGIRAKOA

Balorazioen zati garrantzitsu batek **“lehengo” Osakidetza**ren eta **“oraingoa”-ren** arteko alderaketa egiten du.

EMOZIONALA

Balorazioetan **erraietatik datozela** nabari daiteke, **garrantzi handia ematen zaion** eremua izatearen seinale.

PARTEKATUA

Osakidetzaren egoerari buruzko **adostasun zabala** antzeman da, zenbait populazio-segmentu batzuetan ñabardura txikiekin.

3.1. Herritarren iritzia osasungintzarekiko

B) NOLA DEFINITZEN DA EGOERA?

GAINEZKA...

...ETA GAINBEHERAN

*“Argi eta garbi **gaindituta dago, gainezka**”
(18-30, Araba)*

*“Sistemak **tentsio handia** du, daude baliabideekin ez du
ematen premia guztietarako” (51-65, Araba)*

*“Sistemak **kolapsatzeko sintomak** emango balitu
bezala da” (18-30, Gipuzkoa)*

*“Osakidetza **gainezka** dago, batez ere COVIDaren
ostean” (31-50, Bizkaia)*

*“Ez dakit **gainezka edo gaizki tratatua** dagoen esan”
(51-65, Bizkaia)*

*“Osakidetza **errentetatik bizi da**, jada ez da hain
ona” (31-50, Bizkaia)*

*“**Jada ez** da lehen **zen ikurra**, okerrago doa...”
(51-65, Araba)*

*“**Ez da lehengo Osakidetza**, gaizki gaude” (+65
urte, Bizkaia)*

*“Beherakada izan dugu, lehen **punta-puntakoak**
ginen, orain **dardaraka gaude** eta konparazio
bidez soilik irabazten dugu” (31-50, Bizkaia)*

*“Esango nuke hemen denok **nostalgiaz**
begiratzen diogula iraganari” (31-50, Gipuzkoa)*

Osakidetzari buruzko diskurtsoa, batez ere, **balorazio kritikoek** osatzen dute, eta **iraganarekiko nostalgia**, **orainaldiarekiko kezka**, eta **etorkizunarekiko ziurgabetasuna** nahastuz formulatzen dira.

3.1. Herritarren iritzia osasungintzarekiko

C) ZER FAKTORETATIK ABIATUTA ERAIKITZEN DA PERTZEPZIOA?

Osakidetzaren egoera azaltzeko, sozialki **5 faktore nagusi eta 3 bigarren mailako** erabili ohi dira:

Nagusiak

“ESPEZIALISTETARAKO
ITXARON-ZERRENDAK”

“LEHEN MAILAKO
ARRETAREN
GAINEZKALDIA”

“ITXARONALDI
LUZEAK
LARRIALDIETAN”

“LANGILE FALTA”

“LANGILE
TXANDAKATZEA”

**Bigarren
mailakoak**

*“Telefono bidezko
arretaren gehiegizko
erabilera”*

*“Zerbitzuak ixtea eta
metatzea”*

“Pribatua bultzatzea”

...

3.1. Herritarren iritzia osasungintzarekiko

FAKTORE NAGUSIAK

“ESPEZIALISTETARAKO ITXARON-ZERRENDAK”

*“Urte eta piko eduki ninduten
itxaron-zerrendan operazio baterako”
(18-30, Gipuzkoa)*

*“Traumatologiarako eta
errehabilitaziorako itxarote-denborak
altu-altuak dira” (51-65, Araba)*

*“Baskularrean ia urtebete barru eman
zidaten hitzordua, eta pribatura joan
behar izan nintzen” (51-65, Araba)*

*“Especialitate batzuetan ondo, baina
beste batzuetan oso gaizki...” (+65,
Bizkaia)*

*“Dena dago hain gainezka egiten
pribatua ere gainezka egiten hasi
dela” (31-50, Bizkaia)*

“LEHEN MAILAKO ARRETAREN GAINEZKALDIA”

*“Familiako medikurako ordua eskatu
eta **bi aste barru** ematen dizute. Bi
aste!” (31-50, Bizkaia)*

*“Hitzordua hartzen saiatzen zara eta,
zortetik baduzu, hurrengo asterako”
(18-30, Araba)*

*“Osasun-etxera joan eta ez dago inor,
baina **hitzordu guztiak hartuta**. Zer
gertatzen da?” (31-50, Bizkaia)*

*“Esaten diete **10 minutu** pazienteko,
baina ezinezkoa da, eta atzerapenak
pilatzen doaz” (51-65, Bizkaia)*

*“Kontu arinengatik larrialdietara
joatera behartzen zaituzte, ez baitago
familiako medikurako hitzordurik” (51-
65, Bizkaia)*

“ITXARONALDI LUZEAK LARRIALDIETAN”

*“**8 ordu** egon nintzen **itxaroten**
larrialdietan” (18-30, Araba)*

*“Ni behin egon nintzen **5 ordu zain**
hanka hautsi baterako” (18-30,
Araba)*

*“Ni larrialdietatik joatera iritsi naiz
hainbat orduren ostean, kasurik
egiten ez zidatelako” (+65, Bizkaia)*

*“Jakina larrialdiek gainezka egiten
dutela. Deitu eta **zure medikuak**
artatzen ez bazaitu, zer egin
dezakezu?” (31-
50, Bizkaia)*

*“Larrialdietara **okertzeko**
beldurragatik zoaz” (51-65, Bizkaia)*

3.1. Herritarren iritzia osasungintzarekiko

FAKTORE NAGUSIAK

“LANGILE FALTA”

“**Gaztetxo asko dabil lanean** ez dutelako jenderik, baita **Hegoaldeko jendea ere**” (18-30, Araba)

“**Medikuak falta dira, erizainak ere bai, anbulantziei** denbora izugarri kostatzen zaie zu etxera eramatea... **Ez dira iristen**” (51-65, Bizkaia)

“**Erizain gutxi dago solairu bakoitzean**, ziur ratio okerragoa dutela duela urte batzuk baino, gainezka daude” (31-50, Bizkaia)

“Medikuei **ez die merezi** hemen bizitzeak etxebizitzaren prezioagatik, **Europara joaten dira**” (31-50, Gipuzkoa)

“**Aditu-ihesa** ematen da hemen lan baldintza okerragoak daudelako” (51-65, Bizkaia)

“LANGILE TXANDAKATZEA”

“**Bertara joaten zaren aldiro, medikua aldatzen dizute**, dena kontatu behar diezu berriro” (31-50, Gipuzkoa)

“**Ez dut nire familiako medikua ezagutzen** denbora guztian aldatzen baitute. Zorionez IMQ-n beti pertsona berak artatzen zaitu” (31-50, Bizkaia)

“**Esango nuke ez dudala ezta esleitutako medikurik**, ez dakizu nork artatuko zaituen aldi bakoitzean” (51-65, Bizkaia)

“**Ez dakit ezta nire familiako medikuaren izena**, zoazen bakoitzean **mediku ezberdin batek artatzen zaitu**” (51-65, Araba)

“**Aldi baterako langile asko, erizainen aldi baterako kontratu asko**” (+65, Bizkaia)

Langileekin loturiko arazoak azpimarratzen dituzte Osakidetzako zenbait zerbitzuko okerrera egin izanaren arrazoi nabarmena.

3.1. Herritarren iritzia osasungintzarekiko

BIGARREN MAILAKO FAKTOREAK

“Telefono bidezko arretaren gehiegizko erabilera”

“Batuetan **telefonoz erregutu egin behar duzu** aurrez aurreko hitzordu eman diezazuten” (51-65, Bizkaia)

“Telefono bidezko hitzordua ondo dago, baina **kasu batzuetarako**” (+65 urte, Bizkaia)

“Telefono bidezko hitzorduak daude **ginekologiarako** eta guzti. Ez du zentzurik” (18-30, Gipuzkoa)

“COVIDarekin nagusiren batek esan zuen: telefonoarekin **dirua aurrezten dut**” (31-50, Gipuzkoa)

“Azkenean **telefono bidezkoa izan behar da**, atzerapenak baitaude guztirako, hitzorduak bertan behera uzten dituzte...” (51-65, Araba)
50 urtetik gorako segmentuan pisu handiena duen elementua da.

“Zerbitzuak ixtea eta metatzea”

“**Eskualdeko ospitaleetatik gauzak kentzen ari dira, espezialitateak**” (18-30, Gipuzkoa)

“**Herrietan ez dugu anbulatiorik, desplazatu moduan tratatzen gaituzte**” (31-50, Bizkaia)

“**Hiriburuek arreta hobe dute, eta ez dituzte tokialdatzen espezialitateetarako...**” (31-50, Bizkaia)

“Anbulatortik **pediatrak kendu zizkiguten**, orain Santiagora joan behar dugu” (51-65, Araba)

“**Herri ertainetan ez duzu pediatrarik arratsaldean**” (31-50, Bizkaia)

Herri txikietako biztanleen artean pisu handiena duen elementua da.

“Pribatua bultzatzea”

“Gero eta gehiago ikusten duzu zeure burua pribaturantz tiraka **proba eta analisisietarako**” (31-50, Bizkaia)
“Hainbeste **itxarote-denbora** daude espezialistentzat, **jendea pribatura bultzatzen dutela**. Dirua duenak arreta momentuan jasotzen du” (31-50, Gipuzkoa)

“Pribatuan lehenago bideratzen zaituzte **lehenago diagnostikatzen zaituztelako**” (51-65, Araba)

“Jendea pribatura doa **itxaron-zerrenda gutxiago duelako**” (18-30, Gipuzkoa)

“Pribatuaren eskuetara **bota nahi gaituzte**, publikoa desegin nahi dute” (51-65, Araba)

“**Pribatizazioa bultzatzen ari dira**” (18-30, Araba)

Ezkerreko alderdi politikoaren aldekoen artean, Eusko Jaurlaritzatik bultzatutako fenomeno gisa ikusten da.

3.1. Herritarren iritzia osasungintzarekiko

Bestalde, herritarrek **Osakidetzari dagokionez hautemandako egoeraren beste faktore larrigarri** multzo bat identifikatzen dute.

**Faktore
larrigarriak**

**“POPULAZIOAREN
ZAHARTZEA”**

“Kudeaketa eskasa”

**“Herritarren erabilera
okerrak”**

**“Langileen
konpromisoaren
beherakada”**

3.1. Herritarren iritzia osasungintzarekiko

Faktore larrigarriak

**“POPULAZIOARE
N ZAHARTZEA”**

“Gaixo asko dago, asko gara eta gero eta zaharragoak” (+65, Bizkaia)

“Gero eta adineko gehiago dago, baina zerbitzu berberekin” (18-30, Araba)

“Arazo nagusia zahartzea da, dena gainezka eginarazten baitu” (51-65, Araba)

“Urte gehiago bizi gara eta horrek bere arazoak sortzen ditu” (18-30, Gipuzkoa)

“Gero eta zahartze gehiago dago, eta, ondorioz, baita kroniko gehiago ere” (51-65, Bizkaia)

“Horretan gainera, ez dago atzera-bueltarik, gora egingo du” (+65 urte, Gipuzkoa)

Gaur egun Osakidetzari eragiten dion elementutzat hartzen da, baina etorkizunera begira kezkatzen du bereziki.

3.1. Herritarren iritzia osasungintzarekiko

“Kudeaketa eskasa”

“Ez da apustu seriorik egin **jende gehiago kontratatzeko**”
(51-65, Bizkaia)

“Hau **murrizketen kontua da**, aurrekontuen falta” (51-65, Araba)

“A zer **aurreikuspen falta**. Ez al zekiten aurretiaz medikuak faltako zirela?”
(51-65, Araba)

“Lehendakariak esan zuen Osakidetza bere lehentasuna izango zela, baina oraingoz **hitzontzikeria eta ekintza gutxi**”
(51-65, Bizkaia)

“Nire sentsazioa da berdin jarraitzen dugula, **ez dute ezer egiten osasungintzarekin**” (51-65, Bizkaia)

Ezkerreko taldeen aldekoen artean indar gehiagoz azpimarratutako alderdia da.

“Herritarren erabilera okerrak”

“**Hitzordua hartu eta ez doan** jende asko dago” (51-65, Araba)

“**Anbulatorioa topera dagoela** esaten dizute eta ez dago inor, jendea ez doa”
(+65 urte, Bizkaia)

“Gaizki erabiltzen dugu, jendea **tontakeriengatik** doa ambulatiora”
(51-65, Bizkaia)

“Jendea horrelakoa da, **zerbait agertu bezain laster doa medikuaren** edozergatik” (51-65, Bizkaia)

Konpondu ez den elementu estruktural eta historiko gisa seinalatzen da.

ERANTZUKIZUN PARTEKATU APUR BAT,
BAINA EUSKO JAURLARITZA KRITIKEN
FOKU NAGUSI GISA

“Langileen konpromisoaren beherakada”

“**Batere lotsarik gabe hartzen den baja** asko dago. EPEak iritsi eta jende guztia deprimituta” (+65, Gipuzkoa)

“Estresa dute, baina medikuak beraiek dira ondoren **pribatuan eta publikoan lanean dabiltzanak**”
(31-50, Bizkaia)

“**Normala da erreta egotea**, erizaintzako laguntzaileei zuk zeuk lagundu behar diezu ohea ere egiten”
(51-65, Bizkaia)

“**Absentismo handia** dago, **ez da sustatzen** lan egiten duena, eta ezin direnez kaleratu...” (51-65, Araba)

Diskurtso hasiberri bat da eta hainbat faktore iradokitzen ditu...

3.1. Herritarren iritzia osasungintzarekiko

Beharrezkoa da adieraztea herritarren diskurtsoan ere badaudela eta sinalatzen dituztela Osakidetza**ri** buruzko alderdi positiboak:

ERAGINKORTASUNA KASU LARRIETAN

“Bizitzak salbatzen dituzte kasu garrantzitsuetan, espezializaziorik handiena publikoan dago” (+65 urte, Bizkaia)

“Onkologia oso azkar eta ondo doa” (51-65, Araba)

“Kontuak itxura txarra hartzen duenean, publikora bidaltzen zaituzte, horretarako badaude baliabideak” (31-50, Bizkaia)

“Operazio garrantzitsu bat eduki baldin baduzu, jarraipenak ondo egiten dituzte” (51-65, Bizkaia)

TRATU GIZATIARRA

“Umeak mimatzen dituzte, haiekin tratua oso ona da” (+65 urte, Bizkaia)

“Langileek nahiko ondo artatzen dute dituzten muga guztietarako” (51-65, Bizkaia)

ESTATUAREKIKO KONPARAZIOA

*“Aber, Estatuarekiko konparazioa ikusiz, hain gaizki ere ez. Ez dakit hobe**a** izango den edo ez, baina hor ibiliko da” (31-50, Gipuzkoa)*

“Jada ez gara hain punta-puntakoak, baina egunduko osasungintza ona izaten jarraitzen dugu” (31-50, Gipuzkoa)

Alderdi horiek, bereziki 50 urtetik gorako targetaren artean, lehenago marraztutako koadro negatiboa haztatzen dute. Modu partzialean bakarrik egiten duten arren.

3.2. Herritarren iritzia hezkuntzarekiko

A) ZER EZAUGARRI DITU HERRITARREN DISKURTSOAK?

SAKABANATUA

Herritarrek **zenbait zailtasun** izaten dituzte **hezkuntzaren egoera definitzeko eta haren muineko elementuak identifikatzeko**. Gehienek **ez dute hezkuntza-sistemearekin zuzeneko eta/edo duela gutxiko kontsumo-esperientziarik**.

ZUHURRA

Kasu askotan, herritarrek **hezkuntzaren eremuan galdera gehiago** egiten dituzte **baieztapenak baino, eta horrek haien ezjakintasuna agerian uzten du**. Osasunarekin ez bezala, ez da antzematen haren inguruan hitz egiteko behar soziala.

MEDIATIZATUA

Aurreko guztiagatik, iritzietako asko **komunikabideetatik jasotakoan soilik oinarritzen dira**. *“Entzuten dudana”, “hedabideek diotena...”*.

3.2. Herritarren iritzia hezkuntzarekiko

B) NOLA DEFINITZEN DA EGOERA?

FRONTE ASKOREKIN...

IMPASSE MOMENTU BATEAN...

*“Oraindik ez da egokitu dugun **gizarte berrira**.
Gizartea aldatzen da, hezkuntza ez” (31-50, Gipuzkoa)*

*“**Dena aldatzen ari da** eta aldaketa horiei aurre egiten
saiatzen ari dira” (+65, Gipuzkoa)*

*“**Orain ume asko daude hezkuntza behar**
bereziekin, hizkuntzetan laguntza beharrarekin...
Hobetu beharra du, moldatu” (51-65, Araba)*

*“**Zaharkitua geratzen ari da**. Gutxiago ikasten dute
eta maila ez doa hobera...” (51-65, Bizkaia)*

*“Belaunaldi digital bat dugu orain, baina, nola
funtzionatzen dute orain haiek? **Hezkuntza sistemak**
ez dio neurria hartzen digitalizazioari”
(18-30, Gipuzkoa)*

*“**Dezelerazio bat jasan dugu**, hobetzen ari ginen, baina
ja ez” (31-50, Bizkaia)*

*“Ez dakit gaizki dagoen, baina **okerrera egin du**.
Erronka zailak ditu” (18-30, Araba)*

*“**Okerrera doa. Osasungintza bezala, baina ez**
hainbeste”
(51-65, Araba)*

*“**Gauza batzuk okerrera doaz, baina beste batzuk**
hobera ere bai: adibidez, asko lan egiten dute
taldean”
(51-65, Araba)*

*“**Puntu larri** eta arriskutsu batean dago, zailtasun
askorekin. Ikusiko dugu nolako bilakaera duen” (18-30,
Araba)*

Gizarteak uste du hezkuntza zailtasunak izaten ari dela gizarte aldakorraren erronkei aurre egiteko.

3.2. Herritarren iritzia hezkuntzarekiko

C) ZER FAKTORETATIK ABIATUTA ERAIKITZEN DA PERTZEPZIOA?

Herritarren zati handi batek adierazten du emaitza akademikoak direla EAEko hezkuntzaren egungo egoera islatzen duten sintoma nagusia. Hala ere, emaitzak okertzearen arrazoiak azaltzerako orduan, ziurtasun gisa adierazi ordez, hipotesi tonuan adierazitako faktore mordo bati egiten zaio erreferentzia.

3.2. Herritarren iritzia hezkuntzarekiko

Faktore nagusia

**“EMAITZAK
OKERTZEA”**

“Lerroburuan arabera, azken postuetan gaude. Ez dakit arrazoia” (31-50, Bizkaia)

“Ikusi nuen PISAko emaitzetan jaitsi egin ginela” (+51-65, Araba)

“PISAko emaitzetan Espainiako azkenetakoak gara” (31-50, Bizkaia)

“Ez gara batere ondo ateratzen argazkian. Digitalizazioagatik izango da, edo immigrazioagatik...” (+65, Bizkaia)

“Atzean geratzen gara irakurmenean eta matematiketan” (51-65, Araba)

PISA txosteneko Euskadiren emaitzek oihartzun handiko eragin soziala dute eta Euskadin gaur egun dugun hezkuntzari buruzko diskurtso soziala itxuratzea ahalbidetzen du.

3.2. Herritarren iritzia hezkuntzarekiko

Kausa posibleak

“Babeserako baliabide gutxiegi”

“Baliabideak falta dira **immigrazioa, pobrezia**, eta abar artatzeko. Integratzaile sozialak eta psikologoak” (31-50, Gipuzkoa)

“**PTko plazak urriak dira** eta ez dira behar bezala artatzen **autismoa, dislexia...**” (31-50, Bizkaia)

“Irakasleek ezin dute **ikasgela hain korapilatsueta**n lan egin, hezkuntzaren gaiarekin eta beste beharrekin, ratio horiekin...” (31-50, Bizkaia)

“**Familia desegituratu** asko dago eta zaila da horrela ikas dezaten” (51-65, Araba)

“Ikasgeletan **aniztasun gehiago dago**, baina baliabide berak” (31-50, Gipuzkoa)

Eskola-adinean dauden umeak dituzten familiek indar gehiagoz nabarmentzen dute.

“Lan-gatazkak”

“Guri greba egun hauek eragin digute, **baina ez dakit zergatik den**” (31-50, Bizkaia)

“Grebaren bat egon da, baina **ez dakit zer erreibindikatzeko zuten**” (51-65, Araba)

“Irakasleak kexu dira **ez direlako bajak ordaintzen**, ez dute abuztua kobratzen ez badira finkoak...” (18-30, Araba)

“**Izoztutako soldatengatik** egin dituzte grebak, langile faltagatik, ikasgelak ixteagatik...” (31-50, Bizkaia)

“**Imajinatzen dut ratioak handitzen dituztela**, gero eta irakasle gehiago dago... horregatik daude antsietateagatik bajak eta grebak” (18-30, Gipuzkoa)

Grebek entzute handia duten arren, haien arrazoiak neurri txikiagoan ezagutzen dira.

3.2. Herritarren iritzia hezkuntzarekiko

Kausa posibleak

“Metodologia zaharrak Vs. digitalizazioa”

“**Oroimen-eredua** jarraitzen da”
(18-30, Gipuzkoa)

“**Ez dizkiete bizitzarako gauzak irakasten:**
finantzak, kudeaketa emozionala, nomina...” (31-50,
Gipuzkoa)

“**Lehen bezala** ari dira irakasten”
(18-30, Araba)

“Entzutearen eta buruz ikastearen **metodologia zaharrak** jarraitzen ditugu” (51-65, Araba)

“**Teknologia azkarregi sartzen diete**”
(31-50, Bizkaia)

“**Digitalizazio gehiegi** dago, ezin da dena ordenagailu batekin ikasi” (31-50, Gipuzkoa)

Diskurtsoa kritikoagoa da segmentu gazteen artean, eta, hein batean, hezkuntza sistematik eta unibertsitatetik igaro osteko oroitzapenetik adierazten dute.

“Gehiegizko arreta euskarari”

“**Irakasgai batzuk zailak dira euskaraz**, nire hurrei kosta egiten zaie Fisika azaltzea” (51-65, Araba)

“Uste dut **euskararekin nahasten ari garela**, esperimentatu da eta gaizki” (51-65, Bizkaia)

“**Euskarak emaitza akademikoak okertzen ditu**, gehiago kostatzen zaie ikastea”
(31-50, Bizkaia)

“**Euskara ikasgaiak ikastearen aurretik lehenesten dute**” (51-65, Araba)

“Euskararekin **inolabaiteko inposizioa** dago eta kalte egiten du” (31-50, Bizkaia)

Nazionalistak ez diren alderdien aldeko pertsonen artean ohikoagoa den diskurtsoa da, nahiz eta badagoen haren inolabaiteko zeharkakotasuna ere.

3.2. Herritarren iritzia hezkuntzarekiko

Kausa posibleak

“Zentroak
ghettoak
bihurtzea”

“Immigrazioa eta
euskara”

“Zentro asko orain ghettoak dira, eta **haien artean desberdintasunak sortzen ari dira**” (18-30, Araba)

“**Ez dago immigrazioaren bidezko banaketa publikoaren eta itunpekoaren artean**” (51-65, Bizkaia)

“Immigrazioarekin **maila ezberdinetako eskolak sortzen ari dira**, itunpekoak goian eta publikoak maila gutxiagorekin” (31-50, Gipuzkoa)

“**Bi errealitate daude hezkuntzan**, itunpekoa eta publikoa” (31-50, Gipuzkoa)

“**Auzo ghattifikatuak** daude eta zentroak berdin. Gurasoek zentro ghetto horietatik ihes egiten dute” (31-50, Bizkaia)

“**Arazoak** daude **euskararekin**, euskara asko ezartzeak eskola uztea du ondorioztat, familia iritsi berri batzuek ez dute ikasi nahi ere” (18-30, Gipuzkoa)

“Ikasgelak hizkuntzalaritzako **Babelgo dorreak** dira, ezberdintasun asko daude” (51-65, Araba)

“Datozenek **ez dute hiztegirik** ezta ikasteko. Umeak euskararik gabe hondoratu egiten dituzu” (31-50, Bizkaia)

“**Ikasgeletan hizkuntza-kudeaketarekin** dauden zailtasunak areagotu egin dira” (31-50, Bizkaia)

Bi abiaduratako hezkuntza sortzearen kezka dago, batez ere eskola-adineko umeak dituzten familien artean.

3.2. Herritarren iritzia hezkuntzarekiko

Kausa posibleak

“Exijentziaren
jaitsiera”

“Orain **ikasturtez pasatzen uzten dizute Biologia** osoa utzita. Lehen ez zen horrela” (51-65, Bizkaia)

Exijentzia gutxi dago, **ikasi gabe ateratzen dira eta** zure gurasoek ez badute nahi **ez duzu errepikatzen**”
(18-30, Araba)

“**Akats ortografikoak**, dena mugikorrarekin eta kalkulagailuarekin... **Kultura maila** jaitsi egiten da” (51-65, Bizkaia)

“Orain **ez dituzte** lehen bezala **irakurtzera behartzen**, ez dute ikasgai-zerrendan sakontzen, **lanak AArekin egiten dituzte...**”
(51-65, Araba)

“**Exijentzia gutxiago dago Matematiketan, lexikoan...**” (51-65, Araba)

“**Erraztasun handiz ematen dituzte tituluak, nahiz eta idazkera maila jaitsi**” (+65, Bizkaia)

Adin gehiagoko segmentuak bereziki kezkatzen dituen elementua da.

3.2. Herritarren iritzia hezkuntzarekiko

Diskurtsoan gai gehigarriak azaleratzen dira, diskurtso sozialean pisu txikiagoa dutenak.
Haietako batzuk izaera positibokoak dira:

Gai gehigarriak

“Itunpekoari gehiegizko babesa”

“Familien funtzioen utzikeria”

“Balioen hezkuntza”

“Aurrerapen metodologikoak”

...

3.2. Herritarren iritzia hezkuntzarekiko

“Itunpekoari babesa”

“**Itunpekoa gehiegi babesten** jarraitzen da. Diruak publikorako behar luke” (18-30, Araba)

“**Pribatizaziorako joera** dago, pribatua laguntzen da” (18-30, Araba)

“Itunpekoaren diru guztia **publikoari bideratuko balitzaio, askoz baliabide gehiago leudeke**” (18-30, Araba)

“Joe, modu horretan normala da hainbesteko **maila ezberdintasuna** egotea pribatura eta publikora doazen artean” (31-50, Gipuzkoa)

Ezkerreko taldeen aldekoen artean indar gehiagoz azpimarratutako alderdia da.

“Etxeko funtzioen utzikeria”

“**Tik Tok asko** uzten diete eta gero ez dakite irakurtzen ere” (31-50, Gipuzkoa)

“Gazte pila dago motibaziorik gabe, eta beren **gurasoek** irakasleek baino **gehiago agintzen dute**” (+65 urte, Bizkaia)

“Heziketa okerragoa dago etxean, **diziplina gutxiago**” (51-65, Bizkaia)

“Ez dago **tolerantziarik frustrazioari** eta esfortzuari. Gazteria arduragabeagoa da” (51-65, Araba)

“Umetxoei **nahi dutena egiten** uzten badiezu...” (+65, Gipuzkoa)

50 urtetik gorako pertsona nagusien artean indar handiagoz agertzen den faktorea da.

3.2. Herritarren iritzia hezkuntzarekiko

“Aurrerapen metodologikoak”

“Apur bat gehiago egiten dute lan **taldean**, **aurkezpenak egiten**, **tailerrak**....” (51-65, Araba)

“Ikastetxe batzuek hirueleduntasunari buruzko **datuak hobetu dituzte**, proiektukako lanari esker” (31-50, Gipuzkoa)

“Nik esango nuke nahiko batera iristen garela. **Eskola publiko asko bizkortu egin dira** eta erreferentziazko bihurtu” (31-50 Bizkaia)

“**Eskolaz kanpoko ekintza oso sofistikatuak** daude, askoz hizkuntza eta kirol gehiago, gauza teknikoak...” (51-65, Araba)

“Hemen dugun gauza onetako bat **elebitasuna** da. **Nik jaso nuen baino hezkuntza hobea da**” (+65, Bizkaia)

Diskurtsoaren oinarria zentro berritzaileak edo metodologia esperimentalak erabiltzen dituztenak ezagutzen dituzten pertsonen gutxiengoa da ia erabat.

“Balioen hezkuntza”

“Gehiago lantzen dituzte **balioak eta inklusioa**” (51-65, Araba)

“**Besteak beste, inklusioari**, LGTBI kontuei eta **sexu-hezkuntzari buruzko tailer** asko egiten dituzte” (51-65, Araba)

“Herrietan, **ikasle gutxiago dituztenez, gauza gehiago egin ditzakete**” (31-50, Bizkaia)

“Ni izugarri pozik nago haur eskolarekin, **oso tratu ona ematen diete eta ongi hezten dituzte maila pertsonalean**” (31-50, Bizkaia)

Tamaina txikiko herrietako biztanleek nabarmendutako elementua.

3.3. Herritarren iritzia industriarekiko

A) ZER EZAUGARRI DITU HERRITARREN DISKURTSOAK?

LURRALDEAREN ARABERAKOA

Herritarren jakintza eta iritzia, maiz, **bizitokitik hurbilen dauden industrien bilakaerara mugatzen dira**, eta, batzuetan, **soilik udaletakoak edo eskualdeetakoak diren diskurtsoetara** iristen dira.

EGOERAREN ARABERAKOA

Sektorearen koiunturagatik (Firestonek eta Guardianek egin berri dituzten iragarpenak), **Bizkaian eta Araban diskurtsoa biziagoa da Gipuzkoan baino.**

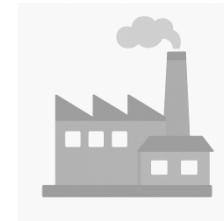
BELAUNALDIEN ARTEKO ARRAKALA MODUKO BATEKIN

Orokorrean adostasuna badago ere, **50 urtetik gorakoek sektorearen ikuspegi ebolutiboagoa dute.**

3.3. Herritarren iritzia industriarekiko

B) NOLA DEFINITZEN DA EGOERA?

GAINBEHERA PROGRESIBOA

*“Egoera kezkagarria da, **tradizionalki indartsuak izan diren** hemengo **enpresek porrot egin dute**”
(31-50, Gipuzkoa)*

*“Jada **ez dira saltzen** lehen bezainbeste **auto**...
Arriskutsua da Gasteizentzat. Mercedeseko ERTEen
inguruan zerbait esan da” (51-65, Araba)*

*“**Gainbeheran dago**, metala pikutara doa”
(51-65, Bizkaia)*

*“**Bilboko itsasadarra** ikusi besterik ez dago, **lehen zeuden enpresak**” (+65, Bizkaia)*

*“Jada ez gara **herrialde industrial garrantzitsu bat**” (51-65, Araba)*

*“**Industria astuneko ekoizpen klasikoaren amaiera da**” (31-50, Gipuzkoa)*

*“**Desindustrializazio prozesu** batean gaude,
desagertzen ari da” (31-50 Gipuzkoa)*

*“**Industria dekadentzian dago, arriskuan**”
(18-30, Araba)*

Herritarrek industria-jardueraren etengabeko galera-prozesuan sumatzen dute Euskadi, eta ez da ikusten sektoreak garai bateko garrantzia berreskuratuko duenik.

3.3. Herritarren iritzia industriarekiko

C) ZER FAKTORETATIK ABIATUTA ERAIKITZEN DA PERTZEPZIOA?

Pertzepzio hori azaltzeko faktore nagusi handi bat aipatzen da: industria-enpresa handietan aldizka gertatzen diren itxierak eta kaleratzeak, zeinek eragina duten industria osagarrian eta inguruan, eta deslokalizazio fenomenoarekin lotzen den.

Nagusia

“Ekoizpenaren
deslokalizazioa”

“ITXIERAK ETA
KALERATZEAN
ENPRESA
HANDIETAN”

“Menpeko
jardueretan eragina”

Bigarren mailakoak

“Lan baldintzak
prekarizatzea”

“Belaunaldien
ordezkapenerako
zailtasunak”

“Ziurgabetasunezk
o nazioarteko
testuingurua”

Administrazioari egotzitako larrigarriak

“Turismoaren
aldeko apustua”

“Adabakiak jartzearen
erakunde-politika”

“Jarduera burutzeko
ingurumenari
loturiko oztopoak”

Arduradun nagusitzat hartzen ez badira ere, diskurtso kritikoa sortu da administrazio publikoek industriaren esparruan duten zereginaren inguruan.

3.3. Herritarren iritzia industriarekiko

Faktore nagusia

“Ekoizpenaren deslokalizazioa”

“Polonia eta Errumania oraintxe bertan **eskulan merkeagoa** duten herrialdeak dira” (31-50, Bizkaia)

“**Kanpora joaten dira erdia balio dielako**, eta ezin dituzu hemen **geratzera behartu**. Erabakitzen dutenean, burutu egingo dute” (18-30, Araba)
“**Guardian, Firestone... Kostuak merkatzen dituzte**. Mendebaldeko txinatarrak ginen, orain garestiagoak gara” (31-50, Bizkaia)

“ITXIERAK ETA KALERATZEAN ENPRESA HANDIETAN”

“**Michelin gaizki, Mercedes gaizki, Firestone arazoekin...**” (51-65, Araba)

“**Enpresa handi asko pixkanaka-pixkanaka ixten ari dira. Fagor, Ederlan...**” (31-50, Gipuzkoa)

“**Altzairuko, metalurgiako, siderurgiako... handi guztiak erortzen joan dira**” (31-50, Bizkaia)

“**Kaleratzeak egon ziren Sidenorren, orain Bridgestonen...**” (31-50, Bizkaia)

“**Heriotzaren errepidean genituen Edesa, Formica... Dena ixten doa**” (51-65, Bizkaia)

“**ACBk duela urte batzuk ere izan zituen arazoak**” (51-65, Bizkaia)

“Menpeko jardueretan eragina”

“**Enpresa handi bat ixtean hedatze-uhin bat gertatzen da**” (51-65, Bizkaia)

“**Basauriko saltokiak dardaraka daude** Firestone familia askoren baliokidea baita” (51-65, Bizkaia)

“**Hemengo handiek ixten badute, enpresa txikiek ere ez dute iraungo**. Gertatzen da jada ehungintzan, errotulazioan...” (18-30, Araba)

Industria-enpresa handien itxierak, kasu askotan, deslokalizazioaren ondorioz, inguruko jarduera ekonomikoaren narriadura dakarrela uste da.

3.3. Herritarren iritzia industriarekiko

Bigarren mailako faktoreak

“Lan baldintzak
prekarizatzea”

“*Amaitu da familia guztia industriako soldatarekin mantentzearen hori*” (31-50, Bizkaia)

“*Enpresa handiek ez dute hitzarmen txarra. Izorratuta daudenak **lantegi txikiak** dira*” (+65, Gipuzkoa)

“*Langileentzako soldatak okerragoak dira, enpresarientzat irabaziak berberak izango dira*” (18-30, Araba)

“*Lehen metalaren sektorea oso indartsua zen, baina kanpora atera da, gero eta **azpikontrata gehiago daude**. ABLEen bidez kontratatzen da, gutxiago ordaintzeko*” (18-30, Gipuzkoa)

“*Baldintzak okerragoak direnez, **langile** asko **kanpotik datoz***” (31-50, Bizkaia)

Industriako lan baldintzen okertzearen pertzepzioa, batez ere azpikontraten kasuan, eta sektoreko belaunaldi ordezkapenari aurre egiteko arazoak, EAEn industria-gainbeheraren sentsazioa indartzen duten faktore gehigarri gisa azaleratzen dira.

“Belaunaldien
ordezkapenerako
zailtasunak”

“*Jendea falta da toki batzuetan lan egiteko. **Inork ez ditu lan batzuk nahi**: gauekoak, mila pieza berrikusten egotekoak...*” (18-30, Gipuzkoa)

“*Jendea falta da **espezializazio postuetan**, inork ez du ezer eskuekin egin nahi*” (31-50, Bizkaia)

“*Enpresetan, laborategietan.... Ez dute jendea aurkitzen **galdetzen duten lehendabiziko gauza ordutegiak direlako***” (+65, Gipuzkoa)

“*Jada ez zaie hainbeste balio ematen lan hauei, **titulitis handia** dago eta balio handiegia unibertsitateari*” (31-50, Bizkaia)

“*Ez da ari nahikoa bultzatzen LH eta ordezkapenerako zailtasunak egongo dira*” (51-65, Bizkaia)

3.3. Herritarren iritzia industriarekiko

“Ziurgabetasunezk
o nazioarteko
testuingurua”

“Mundu osora paper bobinak esportatzen baditugu,
eta **prezioa igotzen badigute**, merkeagoa egingo
zaie handik erostea” (18-30, Gipuzkoa)

“Eta Ameriketako Estatu Batuetako muga-
zergek kaleratze gehiago eragiten badituzte?” (51-
65, Bizkaia)

“Muga-zergen arriskua dago **industriarentzat,**
eta ardoarentzat” (51-65, Bizkaia)

“Gero eta zailagoa izango da **esportatzea**. Horrek
inbertsioen ziurgabetasuna sortzen du” (18-30,
Gipuzkoa)

“Hainbeste **kanpoko faktore**ekin zaila da
jakitea...” (51-65, Bizkaia)

Mundu mailak, Trumpen muga-zergen mehatxuek markatuta, ez ditu bultzatzen etorkizun
itxaropentsu baterako ikuspegiak.

3.3. Herritarren iritzia industriarekiko

Administrazioari egotzitako larrigarriak

“Turismoaren aldeko apustua”

“Badirudi **turismoak** epe laburrera **errazago ematen duela dirua**, eta hori baliatzen da” (31-50, Gipuzkoa)

“Turismoa soilik interesatzen da, **Eusko Jaurlaritzak** industria **gehiago lagundu behar du**. Hobe ordaindutako lanak dira” (51-65, Bizkaia)

“**Gehiegi ari gara** zentratzen **zerbitzuetan** eta ia guztia inportatzen dugu” (51-65, Bizkaia)

“**Zerbitzuen kea** igaro dugu” (51-65, Bizkaia)

“Badirudi **industria ez dela polit geratzen** Bilborekin erakustoki gisa” (31-50, Bizkaia)

“Adabakiak jartzearen erakunde-politika”

“**Dirulaguntza asko** ematen dira, baina ez dakarte ezer, **enpresak kanpora doaz**” (31-50, Bizkaia)

“**Eusko Jaurlaritza bitartekotza egiten saiatzen da eta irtenbideak bilatzen** itxierak iristen direnean” (51-65, Araba)

“**Eusko Jaurlaritza azken orduan iristen da** milioiak jarritz, berandu” (31-50, Bizkaia)

“**SEPIk milioiak sartu zituen** Tubosen, bestela...” (31-50, Bizkaia)

“**Ez dakit zer gehiago egin dezakeen** Eusko Jaurlaritzak Guardianeko eta Firestoneko itxierak eta kaleratzeak saihesteko” (+65, Bizkaia)

“Jarduera burutzeko ingurumenari loturiko oztopoak”

“**Gehiago kutsatzen duten herrialdeak daude**, gu inozoak gara. Nekazaritzan bezala, guk betetzen dugu eta besteek ez” (31-50, Bizkaia)

“**Hemen ingurumen-arau asko daude** eta beste herrialde batzuetan batere. Oreka eduki behar da, ez haiek ito” (51-65, Bizkaia)

“**Normala da gero eta inbertsio gutxiago egotea, arrisku-jarduera da, zerga askokoa**” (51-65, Araba)

“**Garbiagoak izatera behartu** ditugu, baina ez diegu erraztasunik eman” (31-50, Bizkaia)

3.3. Herritarren iritzia industriarekiko

Zentzu positiboan eta etorkizunari begira, herritarren zati batek nolabaiteko itxaropena sortzen duen industria-jarduera mota bat aipatzen du:

Teknologikoen larrialdia

“Etorkizun handiko enpresa teknologikoak daude Zamudion, punta-puntakoak. Hau da, NASArentzat eta Silicon Valleyrentzat lan egiten dutela” (51-65, Bizkaia)

“Zenbait parke teknologiko indartsu daude, enpresa batzuk irekitzen ari dira...” (+65, Bizkaia)

“Garapen teknologikoa erakartzeko garrantzitsua da erakundeen bultzada” (31-50, Gipuzkoa)

“Robotikaren enpresa berritzaile ugari sortu dira” (31-50, Bizkaia)

“Digitalizazioaren eta teknologia berrien sektoreari ondo doakio. Industria astunari doakio gaizki” (31-50, Gipuzkoa)

“Industria-sarea dago, baina jada ez da antzina bezala, beste modu batekoa da” (51-65, Araba)

“Entzun dut apustu sendo bat dagoela Gipuzkoan I+D-ren eta goi teknologiaren alde” (+65 Gipuzkoa)

“Sektore berri hauetarako LHak bultzatzen besterik ez badira ari, beharra dagoelako izango da” (51-65, Araba)

4. Kapitulu

AMAIERAKO KONTSIDERAZIOAK

4. Amaierako kontsiderazioak

Txostenaren atal honetan, **Kualitate Lantaldetik** proposatzen dugu **herritarren adierazitako iritzietatik haratago** doan **hausnarketa** multzo bat, **eta diskurtso sozialaren eduki sakonagoari** buruz gure interpretazioa erantsi nahi dio.

Laburbilduz...
Zer ondoriozta daiteke
euskal herritarren diskurtsotik?

4. Amaierako kontsiderazioak

1.

Euskal herritarrek **adierazi dute etengabeko ziurgabetasun-sentsazioarekin bizi direla, eta pandemiaren etorreran kokatzen da sorrera hori argi eta garbi. Testuinguru horretan, joera negatibo argi bat finkatzen da Euskadiren egungo egoera interpretatzeko orduan.**

- **Fokua arazoetan jartzeko berezko joerarekin.**
- **Lausotuta geratzen den diskurtso positibo batekin eta Estatu Espainiarraren egoerarekin alderatzean soilik agertzen dena.**

2.

Dimentsio sozioekonomikoak Euskadiri buruzko diskurtso soziala monopolizatzen du, eta horrek herritarren artean kezka eta nahigabea sortzen duten alorretan eragina du.

Bereziki nabarmentzen da honako hiruhortza: Etxebizitza, Osasungintza, Herritarren segurtasuna.

4. Amaierako kontsiderazioak

3.

Horrez gain, **diskurtso sozialak modu esanguratsuan azpimarratzen ditu bi auzi: Immigrazioa eta turismoa.**

Immigrazioari buruzko diskurtsoak argumentuaren ildo ezberdinak elkartzen ditu, gizartean kezka sortzen duten gaiekin lotuz:

- **Herritarren segurtasun eza** areagotzea.
- **Baliabide publikoetarako** (gizarte laguntzak) sarbidea.
- Euskadira iristen diren pertsonen **gizarteratzea**.

Turismoari dagokionez, deigarria da haren inguruko diskurtso soziala turistifikazioaren ondorio negatiboetan zentratzen dela, eta horiek zuzenean herritarren kezka nagusi batzuekin lotzen dira:

- **Etxebizitza** batera sartzeko zailtasunak.
- **Prezioen** igoera.
- **Jarduera industrialak** garrantzia galtzea.
- **Lan-prekaritatea**.

4. Amaierako kontsiderazioak

4.

Euskadiko egoerari buruz hausnartzean, **halabeharrezkoa da aipatzea nazioarteko testuinguru sakonki ezegonkorra** (gerrak, eskuin muturra, Trump...), **eta horrek nabarmen laguntzen du gizartean hautematen den ziurgabetasun giroa betikotzen.**

Munduko egoerak aukera eman arren EAEn gertatzen dena, neurri handiagoan edo txikiagoan, testuinguruan kokatzeko, ez da aitzakia gisa onartzen hautemandako arazo nagusiei aurre ez egiteko.

5.

Dimentsio politikoari buruzko diskurtsoa haren gabeziagatik nabarmentzen da, herritarrek Euskadiren egoerari buruz hitz egiten dutenean. Bigarren plano batean sortzean, hiru konturi egiten die erreferentzia nagusiki:

- **Poztasun sentimendua berezko kultura politikoa edukitzeagatik, polarizaziotik eta irainetik urrun.**
- **Euskal agertoki politikoa eredu bipartidista faltsu baterantz —EAJ/PNVk eta EH Bilduk osatuko luketena— urratsak ematen ari delako ikuspegia.**
- **Desmobilizazio sozial eta politikoa euskal gizartearen identitatearen ezaugarri gisa finkatzea.**

4. Amaierako kontsiderazioak

6.

Euskal herritarrek **Osakidetza gainezka eta gainbeheran nabaritzen dute, nostalgia** (iragana), **kezka** (orainaldia) **eta ziurgabetasuna** (etorkizuna) **nahasten** dituen kontakizun batean.

Osakidetzaren egoerari buruzko pertzepzioa bi faktore nagusitan oinarritzen da:

- **Arreta-denbora** (lehen mailakoa, espezialistak, larrialdiak)
- **Profesional falta.**

Hori guztia **zahartze demografikoa eta haren ondorioak Euskal Osasun Sistemaren erronkatzat hartzen diren testuinguruan.**

4. Amaierako kontsiderazioak

7.

EAEko hezkuntzaren egoera baloratzeko zailtasuneko testuinguru batean, hezkuntza fronte ireki askorekin hautematen da, eta, beraz, *impasse* une batean.

Egoerari buruzko kontakizun bat eratzen da eta, bertan, gero eta aldakorragoa den gizarte baten exigentziei egokitzeko zailtasunak azpimarratzen dira.

Hezkuntzaren egoerari buruzko pertzepzioa sozialki eraikitzen da ebaluazio diagnostikoetan emaitzak okertu izanaren ziurtasunetik abiatuta, bereziki PISA frogan, nahiz eta ez dagoen argi zeintzuk diren egoera hori azaltzen duten arrazoiak.

Hori guztia, hezkuntzari loturiko ohiko eztabaidak sortzen diren testuinguruan: publikoa vs. itunpekoa, hezkuntza-ereduak...

4. Amaierako kontsiderazioak

8.

Euskal herritarrek **Euskadiko industria-jarduera gainbehera progresiboan** hautematen du, **eta industria tradizionalari eta herrialdearen oparotasunerako duen garrantziari** (iraganaren pisua) **egindako etengabeko aipamenekin** osatzen du kontakizuna.

Bada **faktore handi bat industriaren egoerari buruzko pertzepzioa eraikitzeko: Enpresa handien itxierak eta kaleratzeak, deslokalizazioa** deituriko fenomenoan dute jatorria eta **inguruan**, berriz, garrantzi handiko **ondorioak**.

Hori guztia **administrazio publikoak**, batez ere Eusko Jaurlaritza, **egoeraren erantzukide egiten** diren testuinguruan, **baita industria-jarduerari bultzada argia ematea eskatzen zaienean ere**.

Era berean, garrantzitsua da kontuan hartzea **Euskadin kokatuta dagoen oinarri teknologikoko industria berriak zailtasunak dituela euskal iruditeria kolektiboan finkatzeko, industria oraindik fabrikarekin identifikatzen baitu**. Gainera, **jardueraren ikusezintasunaren eragozpena ere badu**, poligonoetan edo industrialdetan «ezkutatzen» baitu.